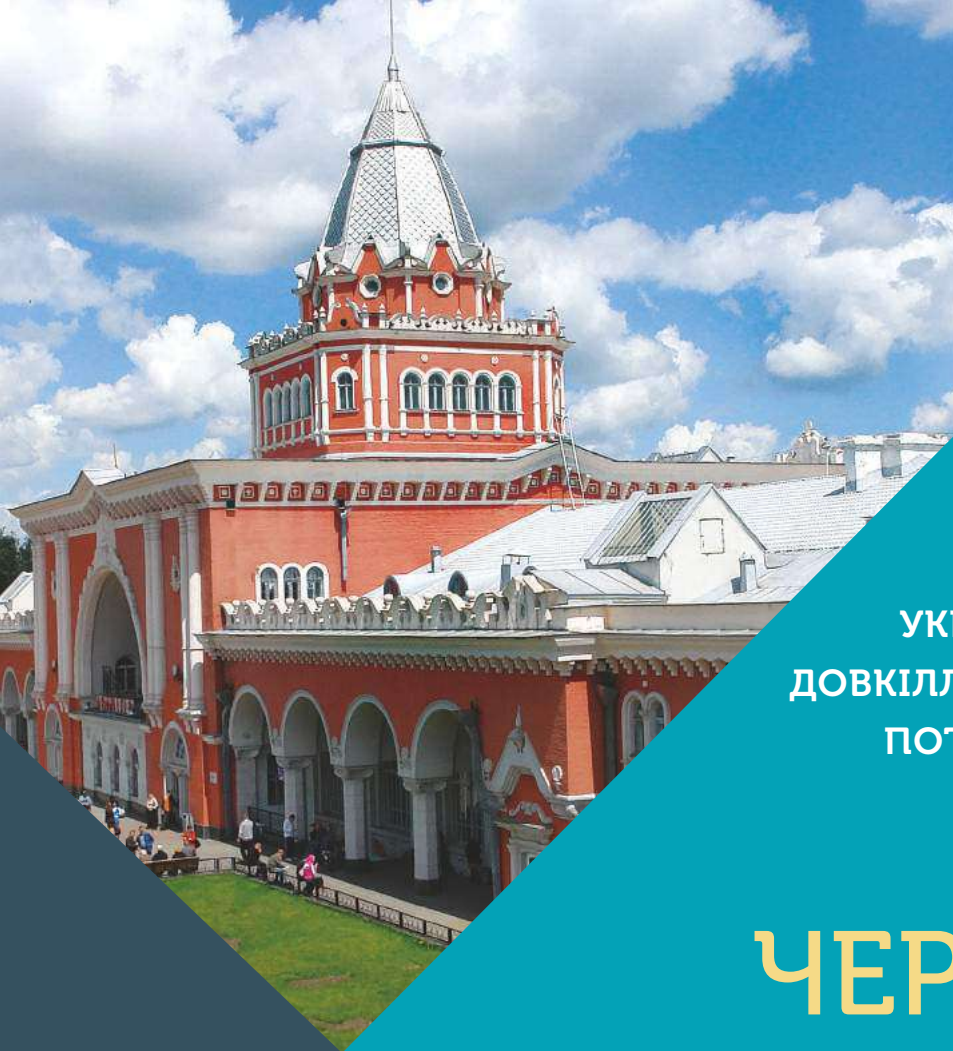

ІСТОРИЧНА СКАРБНИЦЯ
УКРАЇНИ, ЕКОЛОГІЧНО ЧИСТЕ
ДОВКІЛЛЯ, ЗНАЧНИЙ ВИРОБНИЧИЙ
ПОТЕНЦІАЛ – ВСЕ ЦЕ ЧЕРНІГІВ

ЧЕРНІГІВ

ІНВЕСТИЦІЙНИЙ ПАСПОРТ

2017

Цей документ розроблено з метою
представлення потенційним вітчизняним
та зарубіжним інвесторам, які розглядають
можливість інвестування в економічну та
соціальну сфери господарства Чернігова.

ШАНОВНІ ПАРТНЕРИ!

Пропоную вам відкрити для себе перспективне та одне із найкрасивіших міст Східної Європи, історія якого налічує понад 1300 років.

Вигідне географічне розташування, міжнародні транспортні коридори, працелюбні, освічені та творчі люди разом із індустріальними традиціями роблять його чудовим місцем для інвестування.

Багатовікова історія, відображена у численних історичних та архітектурних пам'ятках, робить Чернігів одним із міст України, яке неодмінно треба побачити, відчувати його атмосферу. Це своєрідне поєднання значного виробничого потенціалу та багатого культурного й історичного спадку є чи не найбільш визначною рисою міста Чернігова.

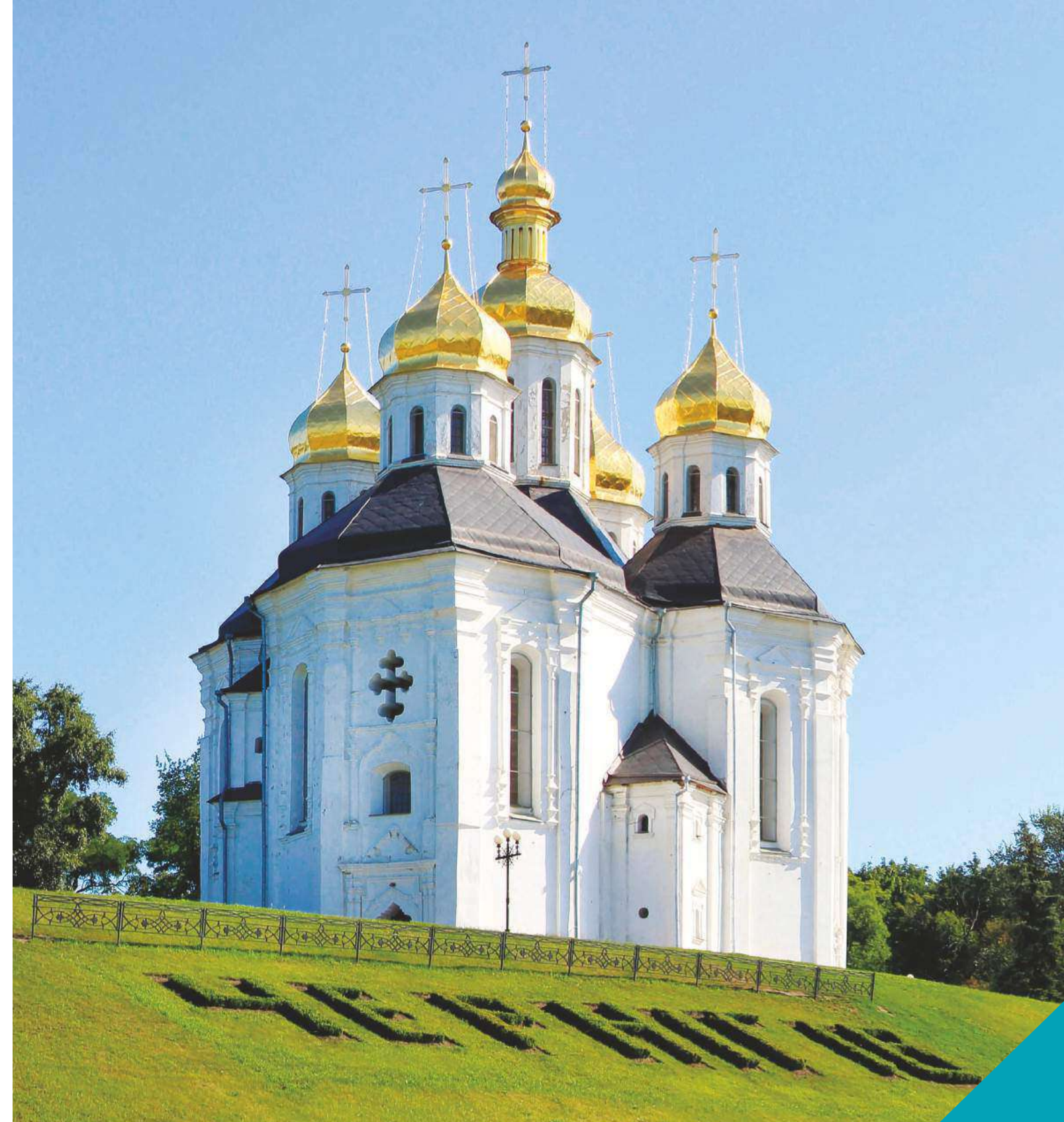
Чернігів – місто, яке динамічно змінюється та оновлюється. В багатьох опитуваннях місто визнане одним із найбільш комфортних для життя в Україні. Сьогодні, в умовах процесу децентралізації в Україні, для Чернігова відкриваються нові перспективи. Влада міста працює над створенням комфортного міського середовища, сприяє залученню коштів вітчизняних та іноземних інвесторів, забезпечивши максимально конструктивні умови для плідної співпраці та ведення бізнесу.

Як міський голова, тримаю на особистому контролі всі питання пов'язані зі створенням робочих місць та розвитком підприємництва в місті. Таким чином, всі «бюрократичні процедури», які пов'язані з роботою міських органів влади будуть подолані максимально швидко. Крім того, сьогодні ми маємо в місті абсолютну співпрацю та порозуміння з обласною державною адміністрацією та обласною радою.

Наше місто відкрите для подальшої співпраці та налагодження конструктивних ділових зв'язків з інвесторами та представниками ділових кіл. Ми переконані у чудових перспективах розвитку Чернігова.

Місто, яке свого часу було центром великої європейської держави – відкрите до співробітництва.

З повагою
Чернігівський міський голова
Владислав Атрошенко

Згідно Програми розвитку міжнародних відносин міста Чернігова та сприяння залученню інвестицій на 2016-2017 роки було розроблено сайт, де розміщується інформація відносно інвестиційних проектів, вільних земельних ділянок, споруд тощо.

<http://www.chernihivinvest.com/>

ЧИМ УНІКАЛЬНИЙ ЧЕРНІГІВ

Чернігів є історичною скарбницею України, містом із значною культурною спадщиною та промислово-економічним потенціалом, широкими можливостями для розвитку внутрішніх міжрегіональних і зовнішніх міждержавних економічних зв'язків. Розташування міста поруч із столицею створює передумови для подальшого розвитку.

КОНКУРЕНТНІ ПЕРЕВАГИ МІСТА

Основні фактори інвестиційної привабливості порівняно з іншими містами України:

розташування, що дозволяє розвивати внутрішні міжрегіональні та міждержавні економічно-господарські зв'язки; місто є головним транспортним вузлом Чернігівської області, через який проходять залізничні та автомобільні магістралі;

виробничий потенціал (розвинені галузі харчової, текстильної та машинобудівної промисловості);

місто є центром області та, відповідно, центром соціальної й ринкової інфраструктури, ділових і фінансових послуг; осередком освіти;

наявний трудовий потенціал міста, з урахуванням незадіяного кадрового потенціалу, створює широкі можливості для забезпечення розвитку економічної діяльності;

наявність вільних земельних ділянок типу «Greenfield» та виробничих площ типу «Brownfield», що можуть бути використані для підприємницької діяльності;

наявність досвіду роботи з іноземними інвесторами, міжнародними фінансовими установами;

місто є потужним туристичним центром України, що становить виняткову історичну цінність та віднесено до категорії історичних міст, після Києва і Львова;

екологічно чисте довкілля, наявність рекреаційних зон в місті та регіоні в цілому, що може бути використано для розвитку зеленого туризму;

відкритість місцевої влади до роботи з іноземними та вітчизняними інвесторами, надання податкових пільг.

ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ

- територія міста Чернігова складає 78,6 кв. км.
- місто Чернігів поділяється на два райони: Деснянський та Новозаводський.
- місто відноситься до середніх міст за чисельністю населення. Населення м. Чернігів становить 291,6 тис. осіб. Питома вага населення від населення України – 0,01%, від населення області – 28%.
- місто має укладені угоди про співпрацю з 8 містами-партнерами із зарубіжжя, а саме: з містами Болгарії, Республіки Білорусь, Чехії, Німеччини, Ізраїлю, Македонії, Латвійської Республіки, Польщі.

- архітектурні пам'ятки історичного центру Чернігова внесені до попереднього списку Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО.
- Чернігів посів 12 місце у рейтингу найкращих міст для бізнесу, де комфортно розвивати підприємства і починати свою справу. Рейтинг було оприлюднено у червні 2015 року журналом Forbes Україна.
- за рейтингом «індекс публічності місцевого самоврядування» Чернігів протягом 2016 року покращив свої позиції та піднявся з 17 місця до 11 місця.
- місту Чернігову у квітні 2017 року було визначено кредитний рейтинг та рівень інвестиційної привабливості національним уповноваженим рейтинговим агентством «Кредит-Рейтинг». Кредитний рейтинг було визначено на інвестиційному рівні **uaBBB**, що означає, що кредитоспроможність міста є достатньою порівняно з іншими позичальниками. Рівень інвестиційної привабливості міста **uaINV4-**. Тобто місто характеризується високим рівнем привабливості для здійснення інвестицій порівняно з іншими містами України.

ОСНОВНІ ПОКАЗНИКИ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ м. ЧЕРНІГОВА ТА ЙОГО ФІНАНСОВОГО СТАНУ

Назва показника	2013	2014	2015	2016
Динаміка чисельності населення до попереднього періоду, %	99,9%	99,7%	99,8%	99,1%
Рівень зайнятості населення в порівнянні з середнім показником по країні, %	120,3	128,1	132,4	139,8
Рівень оплати праці порівняно з середнім показником по країні, %	77,8	77,7	78,6	77,1
Співвідношення обсягів реалізації промислової продукції у розрахунку на одного жителя до середнього показника по країні, %	79,2	76,0	77,9	78,0
Співвідношення обсягу прямих іноземних інвестицій в розрахунку на одного жителя до середнього показника по країні, %	11,7	11,3	8,8	8,4
Співвідношення обсягів зовнішньоторговельного товарообігу в розрахунку на одного жителя до середнього показника по країні, %	43,5	42,3	47,5	57,5
Співвідношення обсягу введеного в експлуатацію житла у розрахунку на 1000 жителів до середнього показника по країні, %	131,9	115,8	101,5	96,5
Співвідношення обсягу роздрібного товарообігу в розрахунку на одного жителя до середнього показника по країні, %	138,8	147,6	155,1	151,4
Темпи росту чисельності зайнятих, %	98,9	99,0	93,2	102,6
Темпи росту рівня середньомісячної заробітної плати, %	106,4	106,5	121,9	121,2
Темпи росту обсягів реалізації промислової продукції, %	89,9	108,9	128,5	117,6
Темпи росту обсягів зовнішньоторговельного товарообігу, %	99,8	79,2	78,4	120,5
Темпи росту обсягу прямих іноземних інвестицій, %	135,0	77,5	69,3	98,7
Темпи росту обсягів роздрібного товарообігу, %	106,8	114,2	115,1	110,8
Співвідношення обсягу доходів бюджету міста (без урахування трансфертів) в розрахунку на одного мешканця до середнього показника по країні, %	109,5	80,2	84,6	93,5
Темпи зростання доходів бюджету міста (без врахування трансфертів), %	106,2	104,6	126,0	155,9
Темпи зростання доходів місцевих бюджетів в цілому по країні (без врахування трансфертів), %	104,4	96,1	119,1	141,7

Протягом останніх років, незважаючи на рецесивні тенденції в економіці України та збереження низького рівня ділової активності в цілому, місту Чернігів вдалося продемонструвати зростання ряду макроекономічних показників. Соціально-економічний розвиток міста, порівняно з іншими містами обласного значення, знаходиться на середньому рівні, інвестиційний потенціал міста є достатнім. Протягом останнього року в місті відбувалось суттєве пожвавлення ділової активності.

ЧЕРНІГІВ

– одне із найдавніших міст Європи.
Відповідно до археологічних досліджень, формування міста розпочалось понад 1300 років тому.
Перша письмова згадка про Чернігів датується 907 роком.

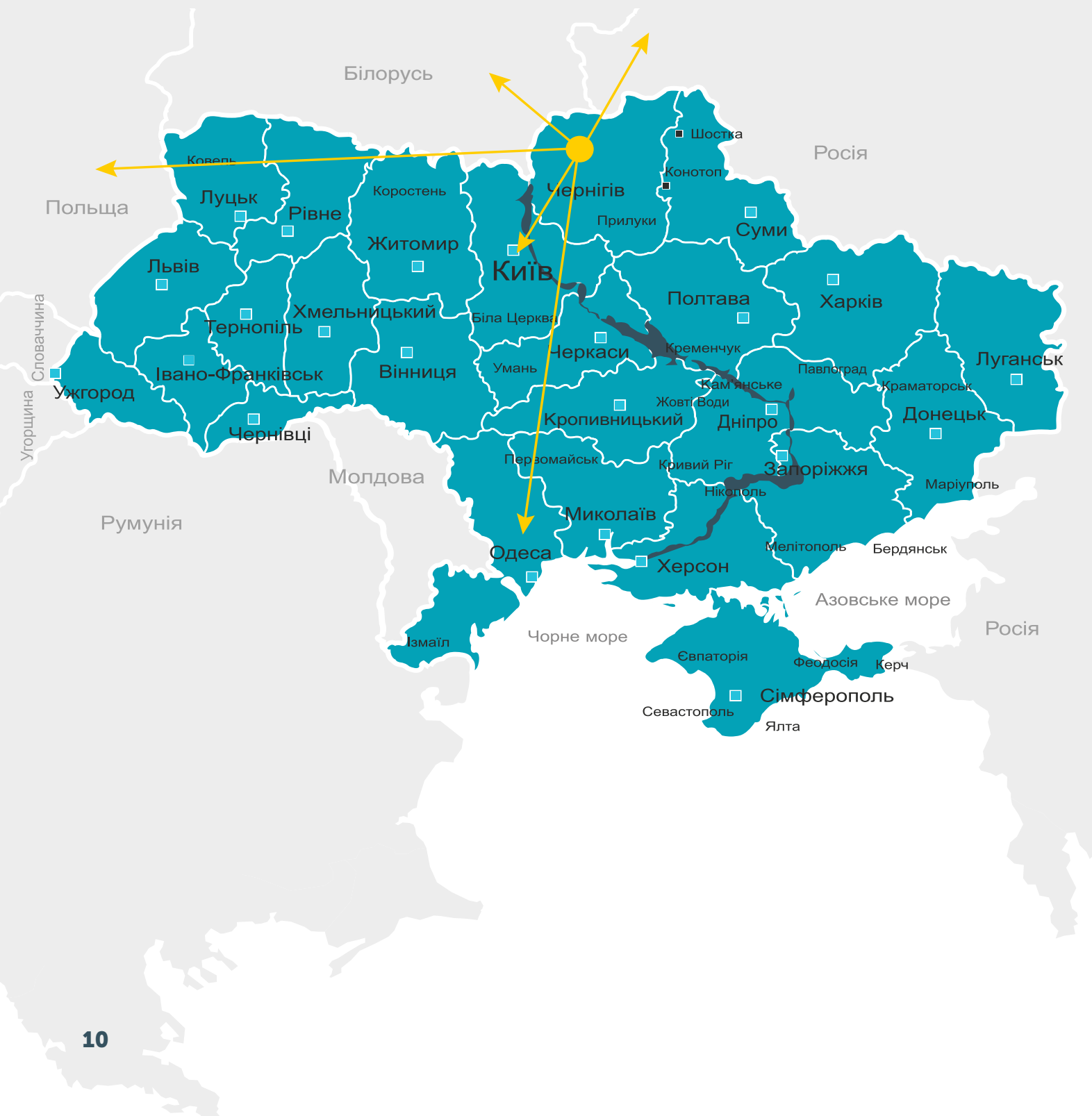
У 1024 році місто набуває статусу головного економічного і політичного центру Чернігово-Сіверського князівства, яке існувало і розвивалося протягом двохсот років. Нашестя монголо-татарських орд у 1239 році затримало розвиток міста. У 1353 році Чернігів увійшов до складу Великого князівства Литовського і Руського, а у 1503 році був приєднаний до Великого князівства Московського. У 1623 році Чернігів отримав Магдебурзьке право, у 1635 році – статус головного міста Чернігівського воєводства. В період 1648-1654 років під проводом Богдана Хмельницького Чернігів був центром однойменного полку, а пізніше увійшов до складу Російської держави, не втрачаючи статус адміністративно-територіального центру Сіверського регіону. З XVIII століття місто – центр намісництва, а з початку XIX-го століття – столиця Чернігівської губернії.

У XX столітті Чернігів став одним із найбільших індустріальних та культурно-історичних міст українського Полісся. Чернігів можна вважати не тільки історичним, адміністративним і культурним центром північної частини України, але й містом студентів, підприємців, науковців.

РОЗТАШУВАННЯ. ТРАНСПОРТ

Головна особливість положення міста – розташування. Місто знаходиться поряд із столицею та розташовано рівновіддалено від західного та східного регіону країни. Місто розташовано на правому березі річки Десна, є головним транспортним вузлом Чернігівської області.

ВІДСТАНІ ДО ОБЛАСНИХ ЦЕНТРІВ УКРАЇНИ, км:

Київ – 149; Житомир – 271; Черкаси – 330; Суми – 350;
Кропивницький – 363; Вінниця – 396; Хмельницький – 455;
Рівне – 458; Полтава – 477; Одеса – 529; Тернопіль – 568;
Харків – 608; Миколаїв – 640; Дніпро – 672; Львів – 690;
Херсон – 691; Запоріжжя – 747; Луцьк – 949; Ужгород – 951.

ЧЕРЕЗ МІСТО ПРОХОДЯТЬ:

автомобільні шляхи міжнародного, національного й обласного значення: Одеса – Київ – Санкт-Петербург, Чернігів – Новгород-Сіверський, Чернігів – Сеньківка

місто має залізничний вузол із трьома напрямками – на Гомель, Ніжин та Славутич

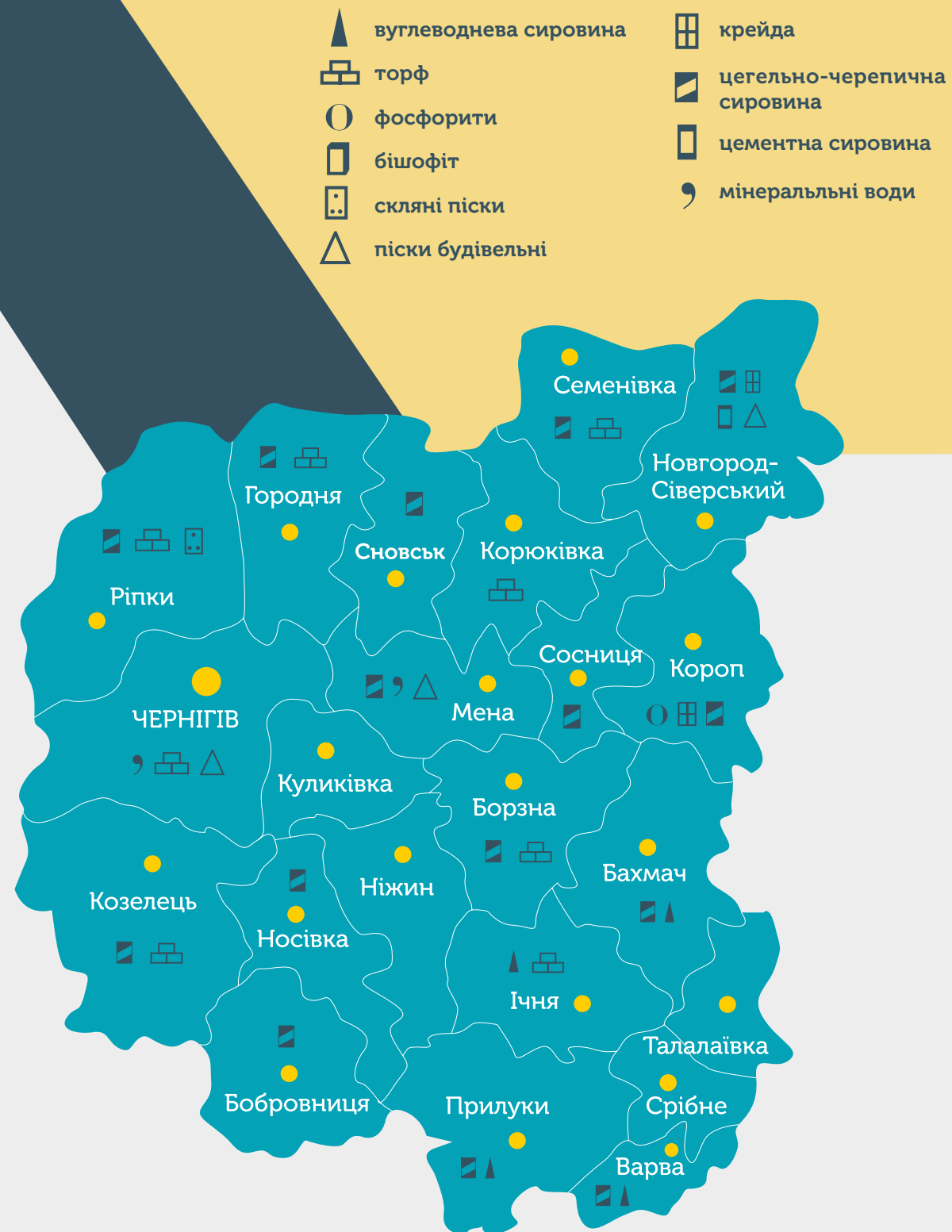
місто має річковий порт, що працює в форматі замовлень-прогулянок по р. Десна

ТРАНСПОРТНИЙ КОМПЛЕКС МІСТА ЧЕРНІГОВА

представлений міським електричним та автомобільним транспортом. У транспортній галузі функціонують 3 автотранспортні підприємства з перевезення вантажів, 3 підприємства з пасажирських перевезень та 10 приватних пасажирських перевізників. Також в межах міста розташовані три автостанції, дві залізничні станції та річковий порт. Мережа маршрутів міського пасажирського транспорту на даний час досить розгалужена та налічує 37 автобусних і 10 тролейбусних маршрутів.

РЕСУРСИ РЕГІОНУ

Ресурсний потенціал міста невід’ємний від ресурсів області. **Виробничі підприємства, які зареєстровані у місті, мають можливість використовувати ресурси Чернігівської області завдяки наявності транспортної інфраструктури.**

- На території області розвідано понад 300 родовищ із 16 видами різноманітних корисних копалин.
- Земельний фонд області складає 3190,3 тис. га, з яких 64,8 % зайнято сільськогосподарськими угіддями. Територія Чернігівщини відноситься до класу рівнинних, до типів мішанолісових і лісостепових.
- Область характеризується розвинутою гідрографічною мережею. В порівнянні з іншими областями, Чернігівська область входить у п'ятірку найбільш забезпечених водними ресурсами областей.
- Область за показником лісистості (20,7%) знаходиться на позиціях вище середнього рівня серед регіонів України.
- Чернігівщина займає одне з провідних місць в Україні за кількістю пам'яток культурної спадщини. На державному обліку в області перебувають більше 9 тисяч пам'яток культурної спадщини, у тому числі: 5571 – археології, 3056 – історії, 165 – монументального мистецтва, 310 – архітектури, з них 1881 – національного значення.

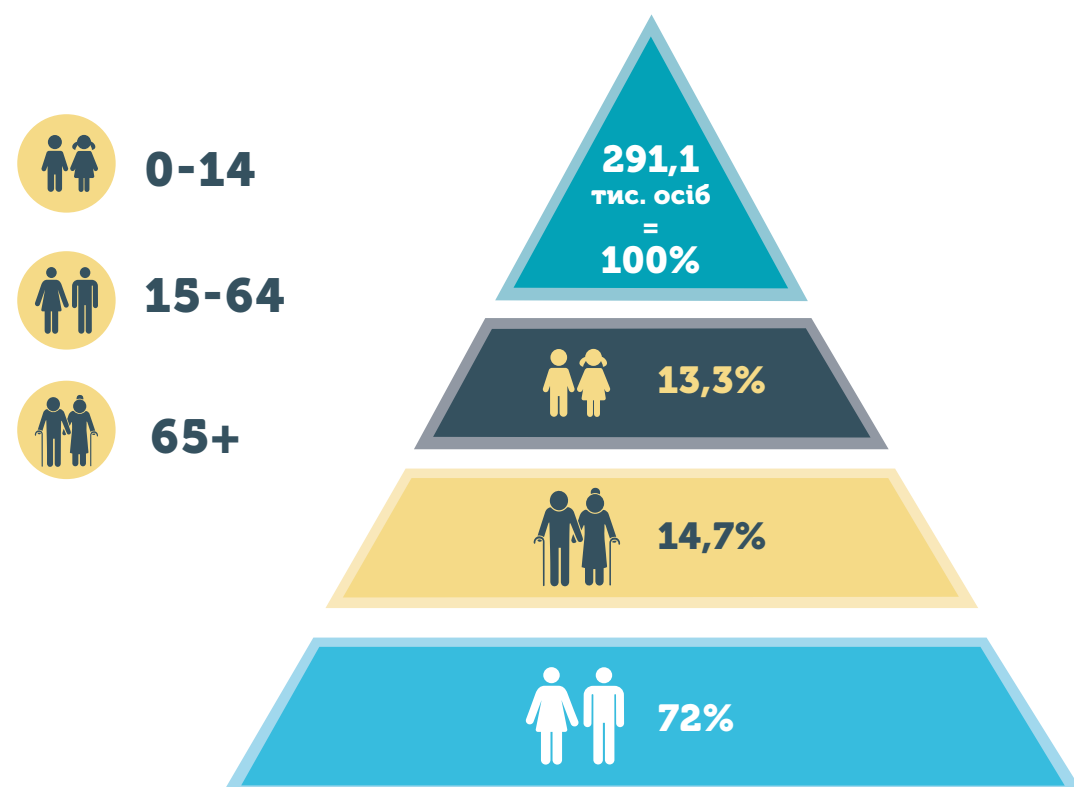
НАСЕЛЕННЯ, ТРУДОВІ РЕСУРСИ ТА РИНОК ПРАЦІ

Місто Чернігів відноситься до середніх за чисельністю населення міст України та серед обласних центрів України посідає 10 місце за кількістю населення. Станом на 01.01.2017 р. чисельність наявного населення становила 291,6 тис. осіб.

Кадровий потенціал міста є значним. Частка працездатного населення у віковій структурі міста є вищою за середній показник по країні та складає 72% станом на 01.01.2016 р. Відповідно по Україні – 69%.

Показник щільності населення міста (3,7 тис. осіб на 1 кв.км) є нижчим за показник за співставними містами, що опосередковано свідчить про наявність вільних виробничих площ

СТРУКТУРА НАСЕЛЕННЯ МІСТА ЗА ВІКОМ СТАНОМ НА 01.01.2016 р.

МІСТО ЧЕРНІГІВ МАЄ ЗНАЧНИЙ РЕЗЕРВ НЕЗАДІЯНИХ КАДРОВИХ РЕСУРСІВ.

Враховуючи кількість зайнятих штатних працівників та зайнятих у малому бізнесі, питома вага незадіяного працездатного населення становить близько 50%.

Рівень зайнятості населення перевищує загальнодержавний показник. За результатами I півріччя 2016 року питома вага зайнятих у загальній чисельності наявного населення міста становила 22,8% (18,4% по Україні в цілому).

ПОКАЗНИКИ РИНКУ ПРАЦІ м. ЧЕРНІГІВ

Залежність від діяльності одного підприємства або галузі низька. На найбільше за чисельністю зайнятих підприємств (ПАТ «Чернігівобленерго») припадає близько 4,7% середньооблікової чисельності штатних працівників міста. Суттєва чисельність мешканців міста (11% за результатами 2016 року) зайнята у малому бізнесі, що свідчить про мобільність трудових ресурсів.

Темпи зростання середньомісячної заробітної плати штатних працівників м. Чернігів протягом останніх років (2013-2016 рр.) мають позитивну динаміку. Проте рівень заробітної плати залишався нижчим за відповідний показник по країні (на 23% за результатами 2016 року).

Порівняно невисокий рівень оплати праці створює додаткові переваги для інвесторів з точки зору відкриття та розвитку бізнесу в місті.

ОСВІТА

Чернігів готує фахівців для різних секторів економічної діяльності з достатнім рівнем професійної підготовки для майбутнього працевлаштування. Насиченість міста освітніми закладами є перевагою, яка робить місто привабливим з точки зору інвестора.

Кількість освітніх закладів у м. Чернігові		
Станом на початок 2017 року	Кількість од.	Кількість учнів
Загальноосвітні навчальні заклади	37	27187
Навчально-виховні комплекси	2	н/д
Позашкільні установи	3	н/д
Дитячі дошкільні заклади	55	11692
Профтехучилища	7	3100
Вищі навчальні заклади I-II ступенів акредитації	7	7000
Вищі навчальні заклади III-IV ступенів акредитації	2	11900

На території міста функціонують 2 університети, 1 академія, 1 училище, 1 технікум та 4 коледжі. Послуги з перепідготовки та післядипломної освіти надає Чернігівський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти імені К.Д.Ушинського. Система професійно-технічної освіти Чернігова охоплює 9 державних професійно-технічних навчальних закладів, у тому числі 2 вищих професійних училища, 2 центри професійно-технічної освіти, 4 професійні ліцеї та 1 навчальний заклад при установі виконання покарань.

Підготовка кадрів здійснюється з багатьох робітничих професій для наступних галузей економіки: промисловості, транспорту, будівництва, торгівлі та громадського харчування, житлово-комунального господарства та невиробничих видів побутового обслуговування населення.

Сьогодні в місті існує перевантаженість ДНЗ та ЗНЗ міста. Інвестиційно привабливим є відкриття приватних дошкільних та позашкільних освітніх закладів у місті.

ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я

Якість та доступність медичної допомоги в місті є одним із факторів формування позитивного інвестиційного середовища.

Лікувально-профілактичні заклади (станом на початок 2017 року), в т.ч.	22
лікарень	5
поліклінік	9
лікарських і фельдшерських пунктів	7

Мешканці м. Чернігова отримують медичну допомогу в 22 закладах охорони здоров'я (лікувально-профілактичні заклади). Медична допомога надається по 39 спеціальностях, на оснащенні закладів є унікальна медична апаратура і обладнання (ядерний магніто-резонансний томограф, комп'ютерний томограф, ультразвукова і ендоскопічна апаратура) тощо. В лікувально-профілактичних закладах міста щорічно впроваджуються нові методи діагностики і лікування.

ПРОМИСЛОВІСТЬ

Місто входить до числа промислово розвинених міст північного регіону України. У місті працюють близько 2,8 тис. підприємств, що складає майже половину (46%) загальної кількості підприємств у Чернігівській області. Промисловий комплекс міста представлений 400 підприємствами (з них до 20 крупних), які виготовляють широкий спектр продукції. В цілому 40% обсягу реалізації промислової продукції Чернігівської області зосереджено у м. Чернігові (42% за результатами 2016 року). Середній обсяг реалізації промислової продукції у розрахунку на 1 мешканця, у порівнянні з відповідним показником по Україні, становить 78%, проте перевищує показник області на 49,2%.

Незважаючи на вплив рецесивних тенденцій в економіці України, з 2014 року підприємства міста зберегли позитивну динаміку зростання обсягів реалізації промислової продукції.

СЕРЕДНІЙ ОБСЯГ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОМИСЛОВОЇ ПРОДУКЦІЇ У РОЗРАХУНКУ НА ОДНОГО МЕШКАНЦЯ, грн. в м. ЧЕРНІГОВІ ТА В УКРАЇНІ

Основною характеристикою господарського комплексу м. Чернігова є багатогалузева спеціалізація, завдяки якій забезпечується стійкість до макроекономічних ризиків. У структурі реалізації продукції підприємств переробної промисловості міста домінують харчова промисловість (27,9%) та машинобудування (10%) за результатами 2016 року.

Міська влада впроваджує заходи з покращення інвестиційного клімату і, відповідно, проводить заходи зі сприяння розвитку промисловості. Рішенням міської ради від 01.08.2016 р. №10 / VII-26 промисловим підприємствам встановлені додаткові пільги щодо сплати земельного податку за земельні ділянки, що перебувають у власності, за відсутності податкового боргу станом на 1 вересня 2016 року. Дія пільг продовжена на 2017 рік. Також міська рада прийняла рішення про зменшення на чверть розміру Єдиного податку в м. Чернігові на 2017 рік фізичним особам-підприємцям II групи. З 1 квітня ФОП цієї групи сплачують цей вид місцевого податку в розмірі не 20%, а 15% від розміру мінімальної заробітної плати.

Місто входить до числа промислово розвинених міст північного регіону України, його частка в загальнообласному обсязі реалізації продукції за результатами 2016 р. становила 42%.

СТРУКТУРА РЕАЛІЗОВАНОЇ ПРОДУКЦІЇ ЗА ОСНОВНИМИ ВИДАМИ ПРОМИСЛОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ 2016 р., м. ЧЕРНІГІВ

ПЕРЕРОБНА ПРОМИСЛОВІСТЬ МІСТА ХАРЧОВА

Одним із локомотивів розвитку економіки міста є підприємства, що займаються виробництвом харчових продуктів та напоїв (питома вага галузі у загальному обсязі реалізації промислової продукції за результатами 2016 року складає 27,9%). Протягом останніх років (2014-2016 рр.) підприємства харчової промисловості нарощували обсяги реалізації. Серед основних напрямків виробництва: рибна та м'ясна продукція, молочні продукти, борошно, хліб, хлібобулочні та макаронні вироби, соуси, кондитерська продукція, спиртні та безалкогольні напої, солод. Лідерами галузі є 14 підприємств.

ОСНОВНІ ПОКАЗНИКИ РОЗВИТКУ ХАРЧОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ МІСТА

Найбільші підприємства: чернігівське відділення ПАТ «САН ІнБев Україна», ПАТ «Продовольча компанія «Ясен», ПАТ «Чернігівський молокозавод», ЧФ ТОВ «МАЛТЮРОП Юкрейн», ПАТ «Чернігівська кондитерська фабрика «Стріла», ПрАТ «Чернігівський лікєро-горілочний завод «Чернігівська горілка», ПАТ «Чернігівська макаронна фабрика», ТОВ «Чернігівський хлібокомбінат №1», ТОВ «Чернігівський хлібокомбінат №2», ТОВ «Торговий дім «Чернігівський»

Інвестиційний клімат Чернігова та сировинні ресурси регіону були позитивно оцінені іноземними міжнародними компаніями. Так, у місті працює чернігівське відділення ПАТ «САН ІнБев Україна», яке входить до міжнародного пивоварного концерну Anheuser-Busch InBev (Бельгія). Концерн є виробником міжнародних брендів Budweiser, Corona, StellaArtois, PilsnerUrquell, Miller. В Україні компанія об'єднує три пивоварні підприємства: Миколаївське, Харківське та Чернігівське відділення «САН ІнБев Україна». До локальних брендів належать Чернігівське, Рогань та Янтар. Концерн «Malteurop» (Франція) – провідний світовий виробник солоду, що присутній у 14 країнах, відкрив солодовий завод у м. Чернігові – ЧФ ТОВ «МАЛТЮРОП Юкрейн».

Останні тенденції в економіці країни свідчать про помірне відновлення економічного зростання, крім того політика уряду спрямована на стримування інфляційного росту цін. Сукупність цих факторів призведе до поступового відновлення попиту на продукцію харчової промисловості та, як наслідок, до зростання інвестиційної привабливості галузі.

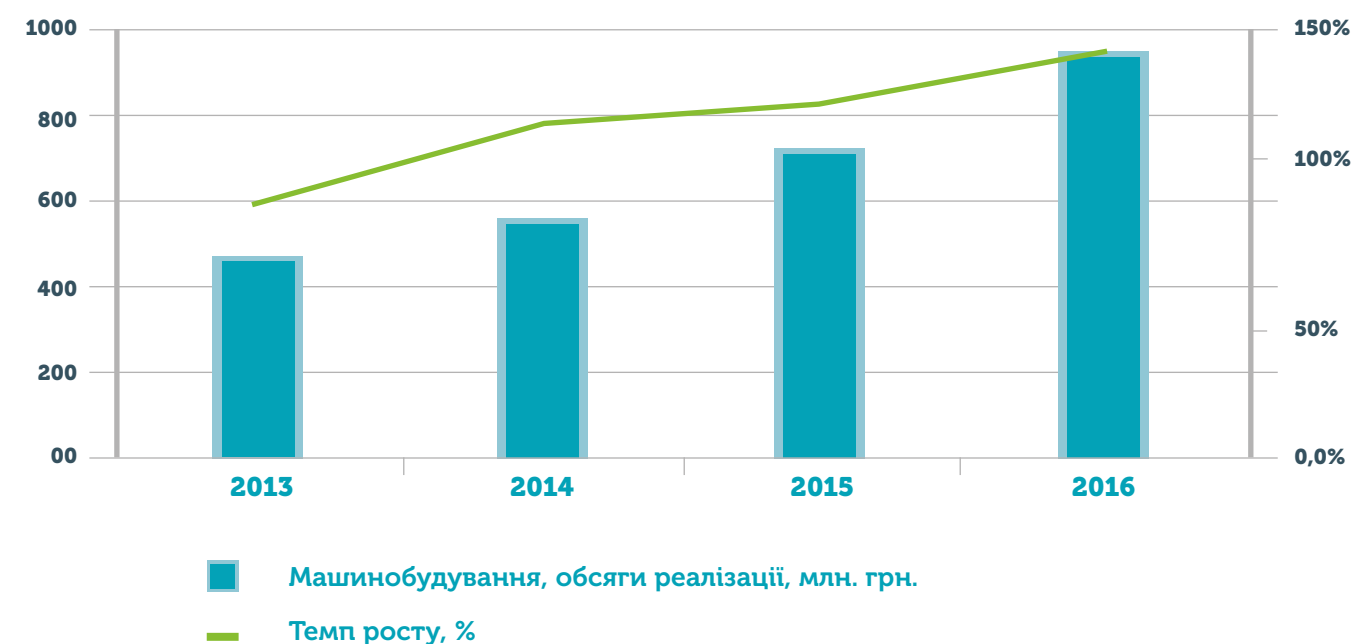
МАШИНОБУДІВНИЙ КОМПЛЕКС МІСТА

(МАШИНОБУДУВАННЯ, РЕМОНТ ТА МОНТАЖ МАШИН І УСТАТКУВАННЯ)

Машинобудування є важливою складовою промислового комплексу міста. В обсягах реалізації промислової продукції воно складає 10% за результатами 2016 року. Незважаючи на погіршення економічної кон'юнктури у країні в цілому та необхідність пошуку нових ринків збуту для реалізації продукції, підприємства міста забезпечували зростання обсягів реалізації з 2014 року. **За результатами 2016 року до 40% продукції галузі було реалізовано на зовнішніх ринках.** Лідерами галузі є 10 підприємств.

**Найбільші підприємства: ПАТ «ЧеЗаРа»,
ПрАТ «Чернігівський механічний завод»,
ПрАТ «Чернігівський автозавод»,
ТОВ «Український кардан», ТОВ «ТАН»**

▶ ОСНОВНІ ПОКАЗНИКИ РОЗВИТКУ МАШИНОБУДІВНОГО КОМПЛЕКСУ МІСТА

Основними напрямками є виробництво автомобільного транспорту, виготовлення радіоапаратури, продукції космічного призначення, спецтехніки, металевих конструкцій, деревообробного обладнання, обладнання для олійно-жирової промисловості, протипожежного обладнання, електро-розподільних виробів.

Галузь зберігає інвестиційну привабливість оскільки має напрацьовані високотехнологічні розробки, виробничий потенціал, напрацьовані ринки збуту продукції, продукція відома як на зовнішніх, так і на внутрішніх ринках. Враховуючи виробничу базу, галузь може демонструвати стійкі темпи зростання за умов покращення економічного та інвестиційного клімату та подальшої переорієнтації на інші зовнішні ринки.

ЛЕГКА ПРОМИСЛОВІСТЬ (ТЕКСТИЛЬНЕ ВИРОБНИЦТВО, ВИРОБНИЦТВО ВОЛОКОН, ОДЯГУ, ВЗУТТЯ ТОЩО)

Легка промисловість міста переважно представлена текстильним виробництвом, виробництвом одягу та взуття. Підприємства галузі формують 5,7% від загального обсягу реалізації промислової продукції за результатами 2016 року. **Переважний обсяг продукції галузі реалізується на зовнішніх ринках.** У галузі працюють підприємства з виробництва тканин, первинної обробки вовни, прядіння натуральних шовкових, штучних та синтетичних волокон, виробництва столової та постільної білизни, одягу, взуття, спец. одягу тощо. Серед підприємств галузі ключовими є 9 підприємств.

**Найбільші підприємства: ПрАТ «Камвольно-суконна компанія «Чексіл», ТОВ «Новофіл», ПАТ «Чернігівська взуттєва фабрика «БЕРЕГІНЯ», ПрАТ «Чернігівська швейна фабрика «Еlegant», ТОВ «Галант», ДП «ТК Стиль 2013»
ПрАТ «ТК СТИЛЬ», ТОВ «Сівертекс»**

ОСНОВНІ ПОКАЗНИКИ РОЗВИТКУ ЛЕГКОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ МІСТА

Ряд підприємств текстильної промисловості нарощує обсяги виробництва. Варто відзначити, що у галузь були залучені іноземні інвестиції. Так, підприємство ТОВ «НовоФіл» є підприємством з іноземним капіталом (Італія), що займається прядінням волокон і майже вся вироблена продукція відправляється на експорт. За обсягом виробництва ТОВ «НовоФіл» є третім серед найбільших виробників у Європі.

Спроможність підприємств міста конкурувати з імпортними аналогами продукції за ціною та якістю є головним чинником подальшого зростання цього напрямку. У подальшому буде користуватися попитом розвиток «брендової» продукції, «впізнаваної» на території України, оскільки наразі зростають патріотичні настрої українців і тенденції підтримувати вітчизняного товаровиробника.

ВИРОБНИЦТВО ПЛАСТМАСОВИХ ВИРОБІВ

Напрямок діяльності представлено підприємством з іноземними інвестиціями ТОВ «Пласт-Бокс Україна» (власником є фірма Plast-Box SA, яка входить до переліку провідних польських підприємств). Займається виробництвом пластикової тари та упаковки з пластмас, близько 20% виробленої продукції експортується.

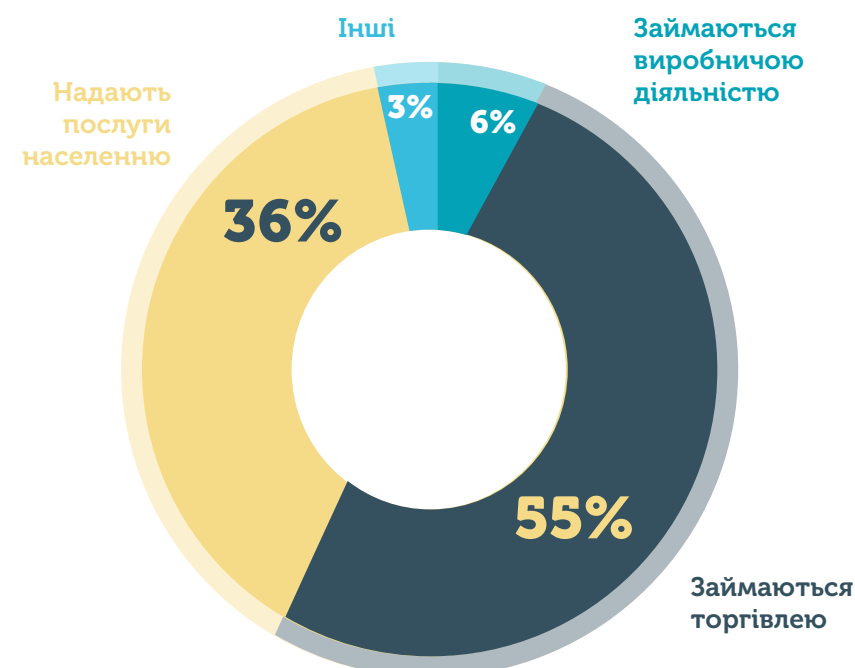
Сукупність економічних факторів, диверсифікованість промисловості м. Чернігова, сприятиме інвестуванню в економіку міста. Економіка м. Чернігова буде зростати темпами не нижче темпів зростання ВВП країни, а окремі галузі більш швидкими темпами за сприятливих зовнішніх умов.

МАЛИЙ БІЗНЕС

Малий бізнес в економіці м. Чернігова займає вагоме місце. Із загальної кількості господарюючих суб'єктів міста 99,9% належать до малого та середнього бізнесу. За даними 2015 року за кількістю діючих малих підприємств на 10 тисяч осіб наявного населення м. Чернівців випереджав середньообласний та загальноукраїнський рівні. Станом на 01.01.2017 р. на території міста зареєстровано 18 тис. суб'єктів підприємницької діяльності, з них фізичні особи-підприємці – 85%.

Галузева структура, що склалась за останні роки, залишається незмінною. Найбільш привабливою для малого бізнесу є сфера торгівлі та послуг, оскільки не потребує значних фінансових вкладень порівняно з виробничою діяльністю.

ВИДИ ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МАЛОГО БІЗНЕСУ

В місті успішно діє Центр надання адміністративних послуг міської ради, який має статус міжрегіонального. У Центрі надаються 187 адміністративних послуг, із них: 56 надаються Чернігівською міською радою та її виконавчим комітетом, 40 – департаментами та управліннями Чернігівської обласної державної адміністрації та 91 – територіальними органами центральних органів виконавчої влади та дозвільно-погоджувальних процедур.

ІНОЗЕМНІ ІНВЕСТИЦІЇ

Місто має можливості для нарощення обсягів залучених інвестицій, наявний інвестиційний потенціал не є повністю використаним. З початку процесу інвестування в економіку міста було залучено 21,6 млн. дол. США прямих іноземних інвестицій (станом на 31.12.2016 року). В розрахунку на одного мешканця – 74,2 дол. США, що менше за середній показник по країні (884,3 дол. США), проте є співставним з показником Чернігівської області.

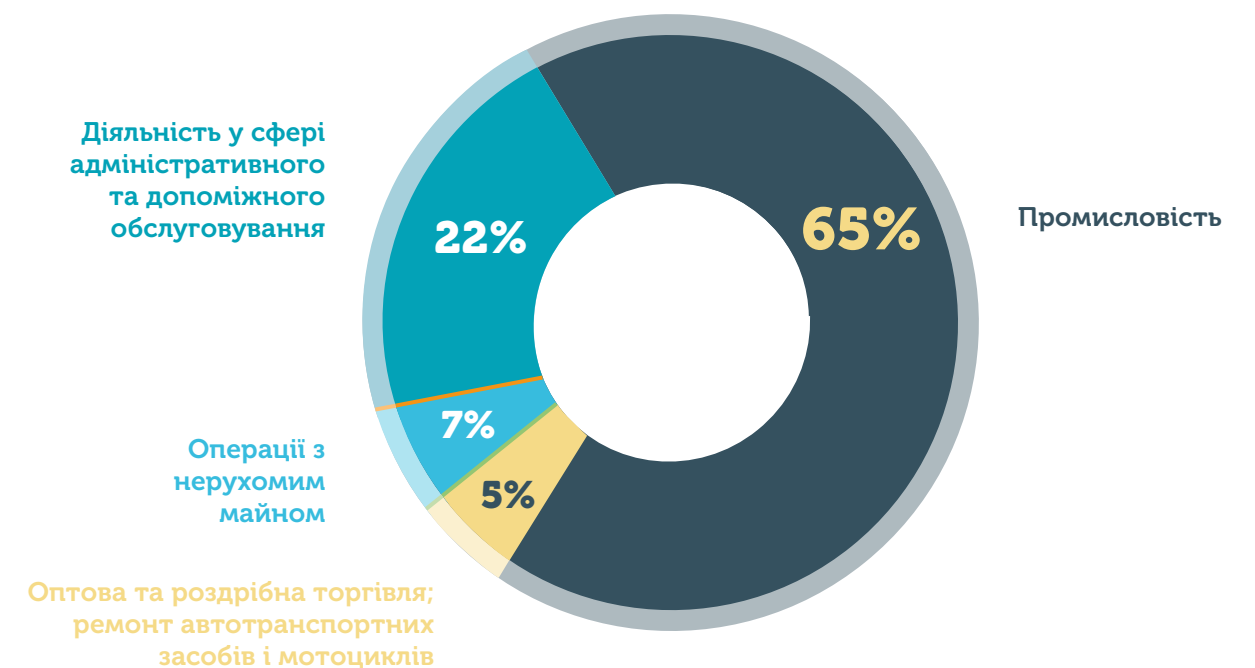
Інвесторами виступають 28 країн світу. З країн ЄС з початку інвестування надійшло до 70% загального обсягу акціонерного капіталу. Основними країнами-інвесторами є Польща (56,7%), Кіпр (21,1%), Італія (7,6%) та США (5,8%).

▶ ПРЯМІ ІНОЗЕМНІ ІНВЕСТИЦІЇ ЗА КРАЇНАМИ СВІТУ СТАНОМ на 31.12.2016 р.

Інвестиційний клімат Чернігова вже позитивно оцінений іноземними та міжнародними компаніями. В промисловому комплексі міста зосереджено 65% прямих іноземних інвестицій від загального обсягу спрямованого в економіку міста капіталу

▶ РОЗПОДІЛ ПРЯМИХ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ ЗА ВИДАМИ ДІЯЛЬНОСТІ, станом на 31.12.2016 р.

У місті зареєстровані та здійснюють господарську діяльність промислові підприємства з іноземним капіталом, які просувають на українському ринку сучасні технологічні рішення світового рівня. Серед таких підприємств: ТОВ «НовоФіл» – єдине в Україні підприємство з оплетіння еластичної нитки (Італія), ТОВ «Пласт-Бокс Україна» – виробник упаковки з пластмаси (Польща) та ТОВ «ТФ «Кабель Україна» – виробник кабельної продукції (Польща). Відомим є ПАТ «САН ІнБев Україна» (входить до міжнародного пивоварного концерну Anheuser-Busch InBev Бельгія), займається виробництвом пива, ЧФ ТОВ «МАЛТЮРОП Юкрейн» (входить до концерну «Malteurop» Франція), виробництво солоду тощо.

РОБОТА МІСТА З МІЖНАРОДНИМИ ФІНАНСОВИМИ ОРГАНІЗАЦІЯМИ

Протягом останніх років влада міста проводила успішну роботу щодо забезпечення відкритості та прозорості, в т.ч. налагодження співпраці з міжнародними партнерами. Міжнародні фінансові організації виявили довіру до виконавчої влади міста, політики міської влади, оскільки у місті було реалізовано ряд проектів, спрямованих на енергозабезпечення та енергозбереження. Чернігівська міська рада співпрацює за проектами українсько-німецького співробітництва (GIZ), Агентства США з міжнародного розвитку (USAID) та міжнародними фінансовими організаціями: НЕФКО, Світовий банк, Європейський банк реконструкції та розвитку, Європейський інвестиційний банк, іншими.

Назва	Сума проекту	Назва проекту/мета	Стан реалізації
Міжнародний банк реконструкції та розвитку	22,83 млн. дол. США	Проект розвитку міської інфраструктури	Впроваджено
НЕФКО	3,0 млн. грн.	Енергоефективні заходи у будівлях навчальних закладів	В процесі впровадження
НЕФКО	11,4 млн. грн.	Підвищення енергоефективності загальноосвітнього навчального закладу	Планується впровадження
Європейський інвестиційний банк	8,1 млн. євро	Термомодернізація будівель бюджетних закладів міста	Планується впровадження

ПОЗИЦІЯ МІСТА НА ЕКОНОМІЧНІЙ МАПІ СВІТУ

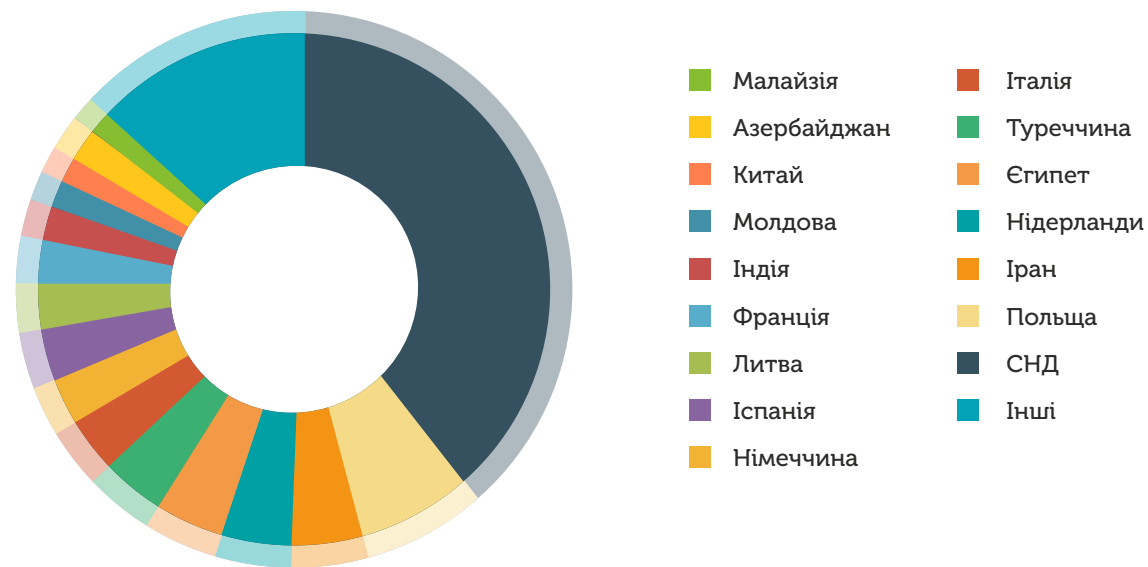
Діяльність промислових підприємств міста характеризується відсутністю суттєвої залежності від кон'юнктури зовнішніх ринків. Близько 88% продукції реалізується в межах України. За результатами 2016 року обсяг зовнішньоторговельного товарообороту в м. Чернігові склав 297,6 млн. дол. США. У розрахунку на 1 мешканця зовнішньоторговельний товарооборот становить 57,5% від середнього показника по країні, проте на 19% перевищує відповідний показник по області.

Протягом останнього року у місті відбувається поживлення зовнішньоекономічної діяльності та налагодження ділових міжнародних зв'язків. Так, за результатами 2016 року обсяг товарного експорту зріс на 20% (в той час як в цілому по Україні обсяг товарного експорту скоротився на 5%).

Підприємства міста мають торгові відносини із 90 країнами світу (18 країн формують 86% товарного експорту за даними 2016 року).

▶ ЕКСПОРТ ТОВАРІВ ПІДПРИЄМСТВАМИ М. ЧЕРНІГОВА У РОЗРІЗІ ОСНОВНИХ КРАЇН ЗА ДАНИМИ 2016 РОКУ

Основні країни експортери – країни СНД (38,8%) та країни ЄС (26,2 %). Основними експортними галузями економіки міста є продукти рослинного походження (28,9%), папір та картон (24,5 %), текстильні матеріали та текстильні вироби (14,0 %), машини, обладнання та механізми (7,7 %).

▶ СТРУКТУРА ЕКСПОРТУ ЗА ГАЛУЗЯМИ ЗА ДАНИМИ 2016 РОКУ

Основні країни імпортери – країни СНД (63%), Китай (7,4%), Польща (4,9%). Основні види товарів, які імпортуються: полімерні матеріали, пластмаси та вироби з них (37,1 %), продукція хімічної та пов'язаних з нею галузей промисловості (18,6%), текстильні матеріали та текстильні вироби (9,9%), засоби наземного транспорту (9,1%).

Протягом останнього року у місті відбувається поживлення зовнішньоекономічної діяльності, що призвело до зростання обсягів експорту товарів. Важливим фактором подальшого розвитку економіки міста є скорочення зовнішньої торгівлі з країнами СНД та переорієнтація на інші ринки збуту.

СПОЖИВЧИЙ РИНОК

У м. Чернігові спостерігається стійка тенденція до збільшення обсягів роздрібного товарообороту торговельної мережі, який є головним індикатором, що характеризує купівельну спроможність населення. В місті сконцентровано 57,2% обсягу роздрібного товарообороту підприємств області за даними 9-ти місяців 2016 року. У розрахунку на 1 мешканця показник перевищує середній показник по країні на 52%, області – у 2 рази за результатами 9-ти місяців 2016 року.

У місті відкрито мережі супермаркетів: «Велмарт», «Сільпо», «Епіцентр», «АТБ-маркет», «Еко-маркет», «Союз», «Квартал», «Седам-маркет». Працюють торговельно-розважальні комплекси «HOLLYWOOD», «МегаЦентр».

▶ ПОКАЗНИКИ РОЗДРІБНОГО ТОВАРООБОРОТУ В М. ЧЕРНІГОВІ ТА В УКРАЇНІ

З урахуванням подальшого економічного розвитку слід очікувати зростання платоспроможності населення, тому інвестиційно-доцільним є подальший розвиток «цивілізованої» роздрібної торгівлі. Даний напрямок діяльності формує стійкий грошовий потік, термін окупності проектів складає від 5 до 7 років. Перспективним є розвиток усіх сегментів – від регіональних ТРЦ до сегмента «магазин біля будинку» та дискаунтерів.

Показник	2013	2014	2015
Кількість торговельних підприємств, од	1 010	1 030	1 041
Кількість підприємств ресторанного господарства, од.	367	380	385
Кількість підприємств побутового обслуговування, од.	843	843	847
Кількість ринків та торговельних майданчиків, од.	14	14	14
Кількість торгових площ, тис. кв. м	104	107	147

БУДІВНИЦТВО

Житлове будівництво є драйвером зростання економіки та якості життя населення, оскільки забезпечує стимулювання виробництва в суміжних галузях і впливає на зайнятість. Опосередковано про рівень інвестиційного потенціалу міста свідчать обсяги будівельних робіт, якість і технічний рівень об'єктів, що вводяться в експлуатацію. Найбільший обсяг будівельних робіт в області припадає на м. Чернігів. У 2016 р. виконано будівельних робіт у місті на суму 396,5 млн. грн., або 62% від загальнообласного обсягу. Показник введення в експлуатацію житла у розрахунку на кількість населення незначно поступається середньому значенню по країні та становить 96,5% від загальноукраїнського показника, але суттєво перевищує показник по області – у 2,1 рази.

ДИНАМІКА ПОКАЗНИКІВ ВВЕДЕННЯ В ЕКСПЛУАТАЦІЮ ЖИТЛА, ОБСЯГИ БУДІВЕЛЬНИХ РОБІТ У М. ЧЕРНІГОВІ

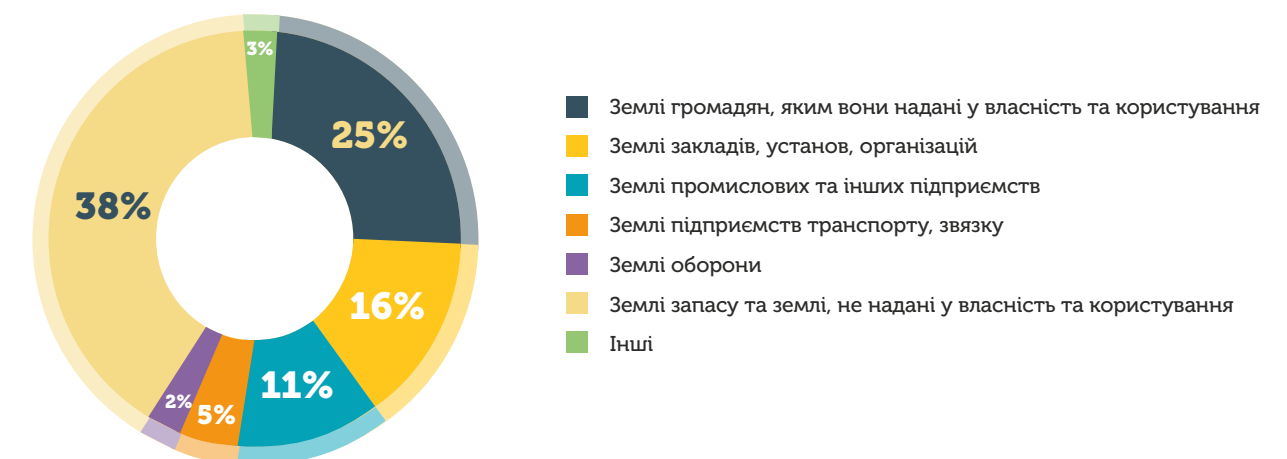
Обсяги житлового будівництва в місті опосередковано підтверджують, що місто є найбільш інвестиційно привабливим порівняно з іншими містами регіону.

ЗЕМЕЛЬНІ РЕСУРСИ МІСТА

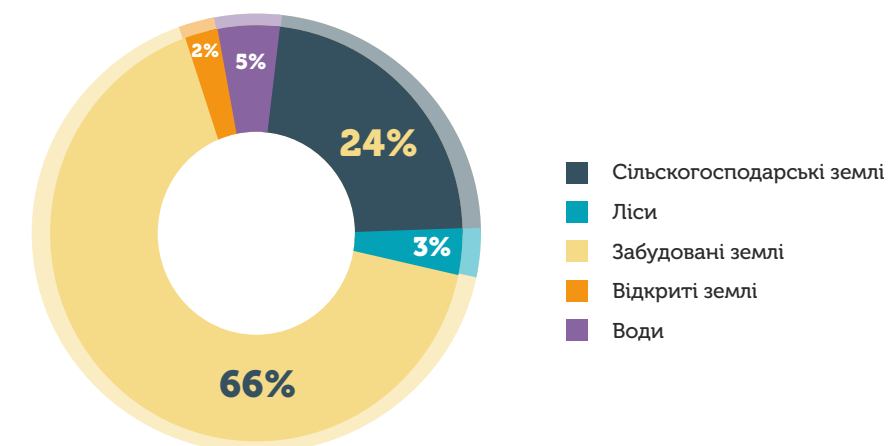
Загальна проща земельних ресурсів міста складає 7856,3 га. Місто має резерв вільних територій у межах існуючої міської межі – 3014 га, або 38,6%. На території міста нараховується 22 об'єкти природно-заповідного фонду загальною площею 340,58 га. У червні 2016 року укладено договір на виконання розробки нормативно-грошової оцінки земель міста з державним підприємством «Український державний науково-дослідний інститут проектування міст «Діпромісто». Пріоритетним напрямком роботи влади міста на 2017 рік є:

- проведення інвентаризації земель комунальної власності міста;
- підготовка земельних ділянок комунальної власності до продажу на конкурентних засадах (виготовлення документації з землеустрою та експертної грошової оцінки земельних ділянок).

РОЗПОДІЛ ЗЕМЕЛЬ ЗА ЗЕМЛЕКОРИСТУВАЧАМИ

РОЗПОДІЛ ЗЕМЕЛЬ ЗА УГІДДЯМИ

БЮДЖЕТНИЙ ПРОФІЛЬ

Чинним законодавством передбачено, що до доходів місцевих бюджетів належать ряд загальнодержавних податків та зборів, включаючи такі, як: податок на доходи фізичних осіб, єдиний податок, земельні платежі, плата за видачу ліцензій та сертифікатів, податок на прибуток підприємств, які знаходяться у комунальній власності, акцизний податок, місцеві податки та збори тощо. Для реалізації міжбюджетних відносин існують міжбюджетні трансферти, тобто кошти, які безоплатно передаються з одного бюджету до іншого.

Фінансове управління міської ради здійснює загальну організацію та управління виконанням бюджету, координує діяльність учасників бюджетного процесу з питань виконання бюджету. Казначейське обслуговування бюджету здійснюється територіальним підрозділом Державної казначейської служби України.

БЮДЖЕТ МІСТА ЧЕРНІГІВ, млн. грн., ФАКТ ВИКОНАННЯ

Показники	2013	2014	2015	2016	Темп росту до відп. періоду, %
Податкові надходження, у т.ч.	464 756,9	489 063,3	578 593,5	889 964,9	153,8
питома вага податкових надходжень в обсязі доходної частини бюджету, %	44,3	35,3	33,6	38,2	113,5
Податок на доходи фізичних осіб	307 386,6	323 041,9	313 747,0	471 871,5	150,4
Акцизний податок	х	х	71 963,3	101 395,0	140,9
Податок на нерухоме майно (за виключенням податку та орендної плати за землю з юридичних та фізичних осіб)	154,5	287,6	5 798,7	10 928,7	188,5
Податок та орендна плата за землю з юридичних та фізичних осіб (до 01.01.2015 р. – плата за землею)	80 628,7	79 139,1	97 723,5	169 343,2	173,3
Єдиний податок	60 498,9	70 422,1	83 725,5	127 213,1	151,9
Інші податки та збори	7 598,4	9 124,1	3 299,5	5 572,3	168,9
Неподаткові надходження, у т.ч.	62 490,8	63 152,6	108 055,9	200 812,7	185,8
питома вага неподаткових надходжень в обсязі доходної частини бюджету, %	6,0	4,6	6,3	8,6	137,1
Власні надходження бюджетних установ та організацій	38 434,9	39 333,2	57 750,6	75 849,7	131,3
Відсотки банків за користування тимчасово вільними бюджетними коштами	6 020,3	0,0	11 143,4	63 890,8	573,4
Плата за оренду майнових комплексів та іншого майна, що є у комунальній власності	13 782,6	19 709,1	25 101,4	32 694,1	130,2
Державне мито	645,0	657,0	3 139,3	2 416,0	77,0
Плата за надання адміністративних послуг	75,6	0,0	8 085,4	10 613,1	131,3
Інші неподаткові надходження	3 532,4	3 453,4	2 835,8	15 349,1	541,3
Доходи від операцій з капіталом, у т.ч.	1 287,4	1 799,7	5 205,5	786,0	15,1
питома вага операцій з капіталом в обсязі доходної частини бюджету, %	0,1	0,1	0,3	0,0	11,1
Кошти від продажу основного капіталу	484,9	725,7	4 025,0	786,0	19,5
Кошти від продажу землі і нематеріальних активів	802,4	1 074,0	1 180,5	0,0	0,0
Цільові фонди	3 301,3	2 271,8	9 065,3	972,1	10,7
питома вага цільового фонду в обсязі доходної частини бюджету, %	0,31	0,16	0,53	0,04	7,9
Разом доходів	531 836,3	556 287,5	700 920,1	1 092 535,8	155,9
Трансферти з державного бюджету	479 119,1	789 293,4	975 368,6	1 187 376,4	121,7
питома вага трансфертів в обсязі доходної частини бюджету, %	45,7	57,0	56,7	50,9	89,8
Усього доходів	1 010 955,4	1 345 580,9	1 676 288,7	2 279 912,2	136,0
Трансферти, які передаються між місцевими бюджетами різних рівнів або між бюджетами однієї підпорядкованості	37 377,0	38 039,3	44 918,6	52 497,4	116,9
Усього доходів з урахуванням всіх трансфертів	1 048 332,4	1 383 620,3	1 721 207,2	2 332 409,6	135,5
Разом видатків	1 058 639,7	1 374 826,7	1 646 870,1	2 179 732,4	132,4

Бюджет м. Чернігова є бюджетом місцевого самоврядування. За структурою консолідований бюджет міста складається з міського бюджету і 2 районних.

Доходи бюджету м. Чернігів формуються за рахунок податкових надходжень, неподаткових надходжень, доходів від операцій з капіталом, цільових фондів та трансфертів. Податкові надходження та офіційні трансферти формують основну частину доходів бюджету.

ПОКАЗНИКИ МІСТА У ПОРІВНЯННІ ДО ПОКАЗНИКІВ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ

	2013	2014	2015	2016
Темпи зростання доходів бюджету міста (без врахування трансфертів), %	106,2	104,6	126,0	155,9
Темпи зростання доходів місцевих бюджетів в цілому по країні (без врахування трансфертів), %	104,4	96,1	119,1	141,7
Співвідношення дефіциту/профіциту до доходів бюджету міста, %	-1,0	0,6	4,3	6,5
Співвідношення дефіциту/профіциту до доходів місцевих бюджетів в цілому по країні, %	0,5	2,6	4,8	4,2
Доходи без врахування трансфертів у розрахунку на 1 мешканця (місто), грн.	1798,6	1887,6	2383,3	3746,7
Доходи без врахування трансфертів у розрахунку на 1 мешканця (місцеві бюджети в цілому по країні), грн.	2314,5	2355,1	2817,1	4007,2
Співвідношення обсягу доходів бюджету міста (без урахування трансфертів) в розрахунку на одного мешканця до середнього показника по країні), %	77,7	80,2	84,6	93,5

Протягом останніх років на стан місцевих фінансів впливали наслідки економічної рецесії в країні. Проте темпи зростання доходів бюджету міста (без врахування трансфертів) перевищували темпи зростання доходів місцевих бюджетів в цілому по країні.

Рівень бюджетної забезпеченості міста є помірним. Співвідношення обсягу доходів бюджету міста в розрахунку на одного мешканця до середнього показника по місцевих бюджетах у цілому (без врахування трансфертів) за результатами виконання бюджету у 2016 році є співставним з показниками окремих міст України (з аналогічним адміністративно-територіальним статусом).

Бюджет міста характеризується низьким борговим навантаженням. Якість управління коштами бюджету є високою (отримана сума відсотків за користування тимчасово вільними бюджетними коштами поступово зростає та за результатами 2016 року становить 6,4% доходів загального фонду бюджету міста без урахування трансфертів). Варто відзначити суттєве зростання капітальних видатків та зростаючу спроможність міста спрямовувати кошти на свій розвиток.

Міський бюджет на 2017 рік сформований в умовах очікувано низьких темпів росту макроекономічних показників по Україні. Обсяг доходної частини міського бюджету без урахування трансфертів на 2017 рік визначено на рівні 104,5% від фактичних надходжень 2016 року. Видаткова частина міського бюджету на 2017 рік встановлена на рівні 121,3% до фактичного показника 2016 року.

ТУРИЗМ.

«ЧЕРНІГІВ – МІСТО ЛЕГЕНД»

Впродовж своєї історії місто Чернігів був одним із головних осередків політико-економічного та соціально-культурного життя українців. Тому місто відоме своїми пам'ятками часів Київської Русі та Чернігівського князівства, а також Гетьманщини і козацького Чернігівського полку.

У 1946 році Чернігів був віднесений до 3-х історичних міст України після Києва і Львова, оскільки в місті збереглось до 50 пам'яток архітектури XI — XIX ст. і до 200 меморіальних пам'яток і пам'ятних місць, пов'язаних із перебуванням видатних осіб.

Чернігів є північним туристичним центром України. Місто віднесено до категорії історичних міст у відповідності до Закону України «Про охорону культурної спадщини». Місто, завдяки архітектурно-історичним пам'яткам, розташованим на території Національного архітектурно-історичного заповідника «Чернігів – стародавній» внесено до попереднього списку Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО.

Кількість діючих готельних закладів у місті – 12

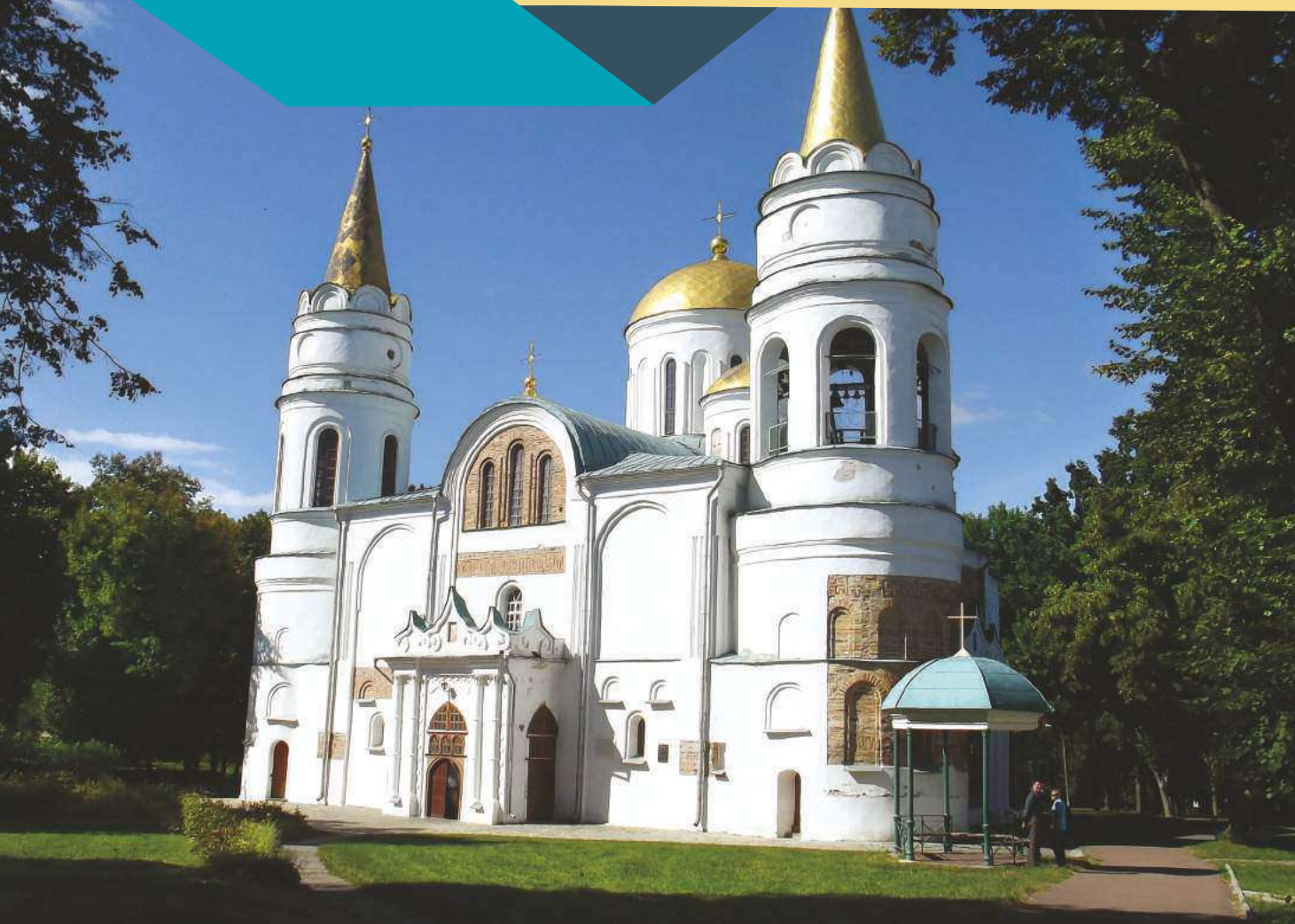

На території міста розташований Національний архітектурно-історичний заповідник «Чернігів стародавній», який становить виняткову історичну, мистецьку, художню та наукову цінність і є одним із головних туристичних об'єктів Чернігівщини та України. До його цілісного майнового комплексу входять 26 пам'яток архітектури національного значення, з них: шість пам'яток домонгольського періоду, які на думку фахівців вважаються одними з найдавніших у Східній Європі.

До найбільш значущих пам'яток відносяться унікальні за своїм значенням творіння світового мистецтва, які є гордістю і окрасою світової культури та історії: Спаський (XI ст.) і Борисоглібський (XII ст.) собори, Успенський собор Єлецького монастиря (XII ст.), Антонієві печери, Іллінська церква (XI – XII ст.), П'ятницька церква (XII ст.). Епоха бароко представлена комплексами історико-культурного значення: Єлецьким і Троїцько-Іллінським монастирями, будинком Лизогуба, будинком колегіуму, Катерининською церквою, будинками архієпископа, губернатора та іншими. На території міста розташована пам'ятка садово-паркового мистецтва – регіональний ландшафтний парк «Ялівщина».

Для ознайомлення з культурною спадщиною до міста приїжджають туристи з Білорусі, Росії, Польщі, Азербайджану, Італії, Німеччини, Ізраїлю, Сербії, Туреччини, Великобританії, Вірменії, США та інших країн.

Перспективним для подальшого розвитку є сільський, зелений та оздоровчий туризм, адже Чернігівщина має значні рекреаційно – лікувальні ресурси. Найбільш значимими є: національні природні парки (Ічнянський та Мезинський), регіональний ландшафтний парк «Міжріччинський», півтисячі заказників; майже 150 пам'яток природи, десятки парків-пам'яток садово-паркового мистецтва, заповідних урочищ, дендропарки, зоопарк, майже 2 тис. річок та озер, 2 родовища мінеральних вод, десятки закладів відпочинку та оздоровлення. Кліматичні умови та природа сприяють для організації пішохідного туризму, екскурсій, лижних прогулянок, катання на човнах, спортивного полювання тощо. За умови належної популяризації туристичного потенціалу міста, організації цікавих масових заходів роль туристичної галузі буде набувати дедалі більшого значення для розвитку економіки та соціальної сфери м. Чернігова. Фахова промоція можливостей міста формуватиме попит на розширення сфери відпочинку та розваг, готельного та ресторанного бізнесу, що є цікавим напрямком для інвестиційних вкладень.

ІНВЕСТИЦІЙНІ ПРОЕКТИ

До міста можуть бути залучені інвестиції на ринкових умовах без державних преференцій за рахунок норми доходності, що можуть забезпечити підприємства міста. Місто вже має успішний досвід роботи з іноземними інвесторами, міжнародними фінансовими установами і відкрите до налагодження співпраці з потенційними партнерами

ЧЕРНІГІВ ІНВЕСТИЦІЙНИЙ ПАСПОРТ 2017

РОЗРОБЛЕНИЙ
МІСЬКОЮ ВЛАДОЮ У СПІВПРАЦІ
З НАЦІОНАЛЬНИМ УПОВНОВАЖЕНИМ
РЕЙТИНГОВИМ АГЕНТСТВОМ
«КРЕДИТ-РЕЙТИНГ»

ТОВ «Кредит-Рейтинг»
вул. Межигірська, 1, Київ, 04070
тел...: +38 (044) 490 25 50
факс: +38 (044) 490 25 54
e-mail: office@credit-rating.com.ua

Чернігівська міська рада
вул. Магістратська, 7, м. Чернігів, 14000
<http://www.chernigiv-rada.gov.ua>

Наведені в документі думки висловлені з урахуванням ситуації на дату виходу матеріалу.
Документ носить ознайомлювальний характер. Приведена інформація складена на основі джерел, які визнані надійними, проте за достовірність наданої інформації ТОВ «Кредит-Рейтинг» відповідальності не несе.